

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060101

DOM
2024-01-15
Stockholm

Mål nr
M 12882-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-10-19 i mål nr M 2361-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

P.N.

Ombud: Advokat L.H.
Gullack Advokatbyrå HB

Motpart

1. Miljö- och konsumentnämnden i Borås kommun
2. Borås Pastorat

Ombud: Jur.kand.P.F.

SAKEN

Klagomål avseende avloppsvatten från begravningsplats på fastigheten X i Borås kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.
2. Mark- och miljööverdomstolen avslår P.N:s. och Borås Pastorats yrkanden om ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

Dok.Id 1996957

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

P.N. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska förbjuda Borås Pastorat att anlägga gravplatser på fastigheten X på ett sådant sätt att dricksvattentäkt på hans fastighet Y riskeras. Borås Pastorat ska därmed förbjudas att anlägga gravplatser inom ett område på fastigheten X som ligger närmare hans grävda brunn än 50 meter. Han har även yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen. P.N. har utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som i mark- och miljödomstolen.

Miljö- och konsumentnämnden i Borås kommun (nämnden) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Borås Pastorat har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom och yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen. Borås Pastorat har sammanfattningsvis anfört följande.

Pastoratet har sedan 2011 arbetat aktivt med att utöka antalet kistgravplatser. Det råder nu akut brist på kistgravplatser och varje ytterligare fördröjning av utbyggnaden skapar stora problem för pastoratet. Ett stopp för utbyggnaden skulle medföra att kommunen måste anvisa ny mark för begravningsändamål. Förutom problemen för pastoratet att uppfylla sitt samhällsuppdrag, att begrava folkbokförda inom sitt område, skulle också en sådan lösning bli åtskilligt dyrare. Pastoratet har tidigare angett en alternativkostnad på 5,7 miljoner kr för de berörda 92 kistgravplatserna och 105 barngravplatserna. Kostnaden har stigit under ärendets gång och skulle idag uppgå till väl över 7,2 miljoner kr, kostnader för eventuella transporter till alternativa begravningsplatser oräknade. I dagsläget finns inte heller några sådana alternativa platser, eftersom andra huvudmän själva har platsbrist. Pastoratet köpte in det aktuella området redan 1961 och de första förslagen till hur begravningsmarken skulle kunna utvecklas lades 1972.

Pastoratet har vidtagit alla tänkbara möjliga åtgärder för att beakta P.N:s synpunkter. Sedan 2014 har projekteringen av begravningsplatsen skett i samråd med kommunen. Kostbara utredningar, dränering av gravplatserna på tre meters djup med

ett breddavlopp kopplat till kommunens avloppsnät m.m. har utförts. Kostnaderna har belastat skattebetalarna genom begravningsavgiften.

Inte minst mot bakgrund av vad som är upplyst om den grävda brunnens djup, är det osannolikt att den brunnen har en sådan betydelse för dricksvattenförsörjningen på P.N:s fastighet som han hävdar. P.N:s fastighet används inte som jordbruksfastighet. P.N. försörjer sig inte på sin gård och någon djurhållning förekommer inte.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Patrik Nilson är ägare till fastigheten Y. Grannfastigheten X ägs av Borås Pastorat och används som kyrkogård. På den fastigheten finns ett beviljat bygglov för att utöka fastigheten med ytterligare gravplatser. P.N. har i sitt klagomål till kommunen i huvudsak varit orolig för att dräneringsvatten från de plan-erade gravplatserna kan komma att påverka en grävd dricksvattenbrunn på hans fastig-het. Brunnen är belägen på ett avstånd om cirka 20 meter från de närmast planerade gravplatserna. På P.N:s fastighet finns också en borrhåld dricksvattenbrunn belägen cirka 60 meter från de planerade gravplatserna samt ytterligare en brunn, avsedd för bevattning och dricksvatten till djur, på ett avstånd av cirka 90 meter från de planerade gravplatserna. Kommunen har, efter kontakter med vägledande myn-digheter, kommit fram till att ett minsta avstånd på 50 meter bör hållas från gravplats till dricksvattenbrunn för att utesluta påverkan.

Kommunen bedömde i sitt beslut att det inte kan uteslutas att det finns en risk för att den grävda brunnen närmast kyrkogården kan komma att påverkas av de planerade gravplatserna. Detta särskilt då denna brunn befinner sig inom 50 meter från de plan-erade gravplatserna. Kommunen bedömde dock, med hänsyn till den borrhåld dricksvattenbrunnen som är belägen utanför säkerhetsavståndet, att dricksvattenförsörjningen på fastigheten fick anses tryggad. Det förelåg därför, enligt kommunen, inte någon risk för olägenhet för människors hälsa i miljöbalkens mening och några ytterligare åtgärder ansågs inte behövas.

Länsstyrelsen ändrade inte kommunens beslut och framhöll att det, med hänsyn till att det finns en djupborrad dricksvattenbrunn på fastigheten som måste betraktas som huvudvattentäkt, inte vore rimligt att ställa krav på Borås Pastorat att vidta åtgärder för att skydda den grävda brunnen på P.N:s. fastighet. Mark- och miljödomstolen instämde i bedömningen att vattenförsörjningen fick anses tryggad och att det därför inte förelåg risk för olägenhet för människors hälsa i miljöbalkens mening. Det saknades därför, enligt domstolen, skäl att ställa ytterligare krav på Borås Pastorat att vidta åtgärder för att skydda den grävda dricksvattenbrunnen.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Av 2 kap. 3 § miljöbalken framgår att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Mark- och miljööverdomstolen finner inte skäl att ifrågasätta det skyddsavstånd om 50 meter som kommunen utgått ifrån vid sin bedömning av om de planerade gravplatserna riskerar att påverka P.N:s. grävda dricksvattenbrunn. Med hänsyn till att avståndet mellan den grävda brunnen och de planerade gravplatserna är cirka 20 meter kan det, som kommunen bedömt, inte uteslutas att det finns en risk för påverkan på den brunnen.

Frågan är då om denna risk för påverkan innebär en olägenhet för P.N.. Med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig, se 9 kap. 3 § miljöbalken. Här innefattas även störningar som inte är av en sådan karaktär att de kan visas vara direkt hälsoskadliga, men som ändå påtagligt inverkar på människors psykiska välbefinnande. Bedömningen av om en olägenhet föreligger ska ske utifrån medicinska eller hygieniska avvägningar (se prop. 1997/98:45 del 2 s. 109).

Risken för påverkan på den grävda dricksvattenbrunnen, som stöds av den geohydrologiska utredning som gjorts, kan inte ses annat än som en olägenhet för P.N.. Detta gäller oavsett i vilken utsträckning P.N. använder den brunnen. Mark- och miljööverdomstolen delar därmed inte underinstansernas bedömning att det inte skulle uppstå någon olägenhet för P.N. eftersom hans dricks-vattenförsörjning kan anses tryggad genom den borrhade brunnen.

Även om det, som Mark- och miljööverdomstolen nu konstaterat, föreligger en olägenhet måste det också göras en proportionalitetsbedömning för att avgöra om utbyggnaden ska begränsas på det sätt som P.N. begärt. Enligt 2 kap. 7 § miljöbalken gäller kraven i 2 kap. samma balk i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skydds-åtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaden för sådana åtgärder.

Av Borås Pastorats uppgifter, vilka inte har ifrågasatts av P.N., framgår att det finns ett tydligt behov av gravplatser och att upprätthållandet av ett skyddsavstånd om 50 meter skulle beröra 92 kistgravplatser eller 105 barngravplatser och innebära en alternativkostnad på över 7,2 miljoner kr. Det får också beaktas att P.N:s. behov av dricksvatten i huvudsak kan anses tryggad genom den bergborrhade dricksvattenbrunnen, som är belägen mer än 60 meter från de tilltänkta gravplatserna.

Vid en avvägning mot det allmänna intresset av att säkerställa att det finns ett tillräckligt antal gravplatser på kyrkogården och med beaktande av de kostnader som ett förbud mot att anlägga gravplatser inom skyddsavståndet skulle medföra bedömer Mark- och miljööverdomstolen att ett förbud mot att anlägga gravplatser inom skyddsavståndet skulle vara en alltför ingripande åtgärd.

P.N. har inte påkallat någon annan åtgärd än förbud och Mark- och miljööverdomstolen finner därför inte anledning att ta ställning till om någon mindre ingripande åtgärd bör föreskrivas. Sammanfattningsvis innebär detta att nämnden har haft fog för sitt beslut att avsluta tillsynsärendet. Överklagandet ska därför avslås.

Om P.N. anser att någon annan åtgärd än förbud bör övervägas kan han på nytt vända sig till kommunen med en sådan begäran. Domstolen vill även upplysningsvis informera om att eventuella skador på någon brunn är en fråga mellan P.N. och Borås Pastorat (se 32 kap. miljöbalken om skadestånd för vissa miljö-skador och andra enskilda anspråk).

Någon möjlighet att få ersättning från motparten för rättegångskostnader finns inte i denna typ av mål. Detta framgår av 5 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar där det anges att bestämmelserna om rättegångskostnadsansvar i 32 § lagen (1996:242) om domstolsärenden inte ska tillämpas i mål som överklagats till mark- och miljödomstolen. Yrkandena om ersättning för rättegångskostnader ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Karin Wistrand, Gösta Ihrfelt, referent, och Lars Olsson samt tekniska rådet Ingrid Johansson.

Föredragande har varit Karin Wallin.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-10-19
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 2361-22

KLAGANDE

P.N.

Ombud: Advokaten L.H
Gullack Advokatbyrå HB

MOTPARTER

1. Miljö- och konsumentnämnden i Borås kommun
2. Borås Pastorat

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut den 23 maj 2022 i ärende nr 505-32019-2021, se bilaga 1

SAKEN

Klagomål på avloppsvatten och dagvatten från begravningsplats på fastigheten X i Borås kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Miljö- och konsumentnämnden i Borås kommun (nämnden) beslutade den 28 maj 2021 (dnr 2020-2371) att avsluta ärende gällande P.N:s klagomål på avloppsvatten och dagvatten från begravningsplats på fastigheten X i Borås kommun.

P.N. (Y) överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Västra Götaland (länsstyrelsen), som den 23 maj 2022 beslutade att avslå överklagandet.

P.N. har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark-och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

P.N. har yrkat att mark- och miljödomstolen ska förbjuda att gravplats anläggs på ett sådant sätt att dricksvattentäkt på hans fastighet riskerar att skadas. P.N. har åberopat vad han anfört i underinstanserna samt tillagt i huvud-sak följande.

De två brunnarna på hans fastighet är dricksvattentäkter och används som livsmedel för människor och djur. Gällande regelverk påkallar ett minsta skyddsavstånd om 50 meter mellan gravplats och dricksvattentäkt. Det angivna avståndet är ett mini-mum och de faktiska omständigheterna kan påkalla ett längre skyddsavstånd. Den grävda brunnen ligger inom minsta skyddsavstånd och den borrhade brunnen strax utanför minsta skyddsavstånd. Av den företagna utredningen framgår att båda vattentäkterna löper risk att i olika utsträckning påverkas av gravplatsens avloppsvatten. Verksamhetsutövaren har att iaktta försiktighetsprincipen. Det framgår av utredningen att risk för människors hälsa föreligger pga. avloppsvatten från gravplatsen. Bara vetskapen om att fastighetens dricksvatten kan vara bemängd med avloppsvatten utgör en sådan psykisk påfrestning att skyldighet föreligger att vidta åtgärd till skydd för hälsa och miljö. Att iaktta minsta skyddsavstånd vid anläggande av gravplats intill befintlig vattentäkt kan inte anses vara orimligt att vidta av verksamhetsutövaren med hänsyn till att åtgärden inte kräver någon aktiv handling utan

bara ett passivt avstående att nyttja viss del av fastigheten till gravplats. Åtgärden medför vidare inte någon utgift för verksamhetsutövaren och är således högst rimlig att vidta.

Nämnden har vidhållit sitt beslut.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut. Målet handläggs enligt lagen (1996:424) om domstolsärenden. Handläggningen är i huvudsak skriftlig. Mark- och miljödomstolens uppgift är att gå igenom materialet för att se om länsstyrelsens avgörande är riktigt.

Fråga i målet är om dag- och dräneringsvatten från tilltänkta gravplatser på Brämhults kyrkogård, som enligt 9 kap. 2 § punkt 4 miljöbalken utgör avloppsvatten, kan komma att medföra olägenhet för människors hälsa och miljön. I detta fall specifikt genom påverkan på dricksvattentäkter på P.N:s fastighet.

Hela dricksvattenförsörjningen på P.N:s fastighet, en borrhälsbrunn och en grävd brunn, bör därvid vägas in i bedömningen av olägenhet för människors hälsa och miljön.

Även om den grävda reservbrunnen enligt gjorda utredningar riskerar påverkan från närbelägna gravplatser, tas det huvudsakliga dricksvattnet från den borrhälsdricks-vattenbrunnen. P.N. har under ärendets gång alltmer framhållit att den grävda dricksvattenbrunnen är en primär dricksvattentäkt som har fått utgöra huvudsakligt dricksvatten under torrperioder. Mark- och miljödomstolen finner, lika med länsstyrelsen, inte minst mot bakgrund av vad som upplyst om brunns djup att det är osannolikt att P.N:s grävda brunn har sådan betydelse för dricksvattenförsörjningen på hans fastighet som han numera hävdar.

När det gäller omhändertagandet av avloppsvattnet från kyrkogården framgår det av utredningen i målet att dräneringen har genomförts enligt branschrekommenda-

tioner. Dräneringsledningar runt kyrkogården, på ett djup av tre meter, går till en brunn där vattnet pumpas vidare till en anlagd damm försedd med tät duk och bred-davlopp. Utlopp från dammen går sedan till det kommunala avloppsnätet.

Med hänsyn till att P.N. har en djupborrad dricksvattenbrunn, som måste betraktas som huvudvattentäkt på hans fastighet, och att vattenförsörjningen på fas-tigheten därför bedöms tryggad, samt vad som är upplyst om kyrkogårdsdräne-ringen, finner mark- och miljödomstolen att det inte föreligger risk för olägenhet för människors hälsa i miljöbalkens mening. Det saknas därför skäl att ställa ytterligare krav på Borås pastorat att vidta åtgärder för att skydda den grävda dricksvattenbrun-nen. P.N:s överklagande ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 9 november 2022

Göran Stenman

Daniel Isaksson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Stenman, ordförande, och tekniska rådet Daniel Isaksson. Föredragande har varit jur.stud. Malin Hedlund och beredningsjuristen Charlotte Stenberg-Magnusson.